

TIDEVARVET
Nr 2: 1930

Vår ledande artikel heter **Föregångslandet i jordfrågan** och handlar om det danska förelaget till jordlagsrifning, som varit före i folketings- och överlämnats till skottsbehandling.

Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet håller i denna vecka i Stockholm och Upsala sin sjätte upplysningskurs. **Problemet Europa och Kampen för freden på olika fronter** ta upp några olika sidor av de på kursen behandlade frågorna.

I **Proletärfronten** i tysk litteratur skildrar dr. Carl David Marcus, Berlin, fyra av de unga tyska diktarna och deras förnämsta arbeten.

Hagar Olsson, den uppmärksammade finska författarinnan gav till julen ut en ny bok, **På Kanaans expressen**. Den anmäles i Tidevarvet under rubriken **Morgongryningens härar** av Elin Wägnér.

Barnavårdens irrgångar tar upp några önskemål, ställas av det praktiska barnavårdsarbetets representanter gentemot den gällande lagstiftningen.

I anslutning till dr. Andreev Svedbergs artikel i förra numret av Tidevarvet om negerdramat **Porgy**, återge vi ett brottstycke ur Du Bose Heywards roman med samma namn, som ligger till grund för dramat och som tycks oss vara en fängslande och intressant skildring från negerkvarteret.

Översättningen är gjord av Elisabeth Krey-Lange. Det föreliggande kapitlet handlar om dagen efter sedan **Porgy** grannar, Robbins, blivit dräpt under ett galv vid spelbordet.

Angelica Balabanoff skildrar i **En martyr** av i dag en av sina unga vänner och medarbetare öden, studenten Sigfrido Cicotti, som lever bland de landsflyktiga italienarna i Paris.

Två små bilder ur livet: **Tidens tempo** av E. B. G. och **Sakkunnskapl** av Moa.

Vi bedja de ärade prenumeranter som önska Tidevarvet fortsättningen att besöka verkställande premerationens förtast möjligst.

Prenumerera på

TIDEVARVET

1930

Insänd prenumerationsavgiften på postgiro 1544. Pris för helår kr. 6. För halvår kr. 3.50

Kampen om freden på olika fronter

Europa i alla riktningar genomkorsat av gränser, kring vilka liggas förtätade lager av missförstånd och maktmissbruk, av sårad självständighetskänsla, förtrampade språkriktigheter och religiösa seder, skrämt förtryck och strävan efter vedergällning. Folk som läras upp i hat och kamperedskap på alla livets områden. Barn redan i skolans lägsta klasser undervisade i de vuxnas krav på hämnd och hat. Enskilda människor, som i okunnighet och maktlöshet famla inför valdigheten av en ekonomisk utveckling, som de icke förmå genomsöka, än mindre styra. Stridande präster och rivna kyrkor, avsakta ideal och en ungdom, kämpande mot förtrycket och vantrö.

Det är inte några glänsande försätningar för skapandet av en fredens och välståndets och samförståndets värld. Och ändå är detta vad man är i färd med att göra, sedan årat i många länder. Och det är dessa försök, som Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet med sin upplysningskurs — som nu pågår i Stockholm — vill samla och ställa

fram så starkt och enhetligt be-lysta, att de må framstå som en levande bild, eggande och vägledande.

Det vill ofta förefalla som vore de tio åren efter världskrigets slut de första, där det egentligen hänt något av betydelse. De inleddes med en sådan anhopning av hat och våld, att trycket självt gjorde det nödvändigt att skaffa ny luft att andas. Detta är naturligtvis inte sant. Det har alltid hällit på att hända saker, också på detta område. Som ett enda exempel kan det vara nog att tala om, hur den strävan att sammanbinda den ortodoxa kyrkan med den västeuropeiska, vilken nu, i år, för några år sedan, börjar belönas med framgångs första gång- en var å bane strax efter reformationsens genoinförande. För omkring 400 år sedan.

Ur synpunkten att det nutida arbetet alltså är epådet en liten händelse i ett långt förlopp, blir ju hela Internationella Kvinnoförbundet snarast en försvunnen detalj i ett väldig sammanhang. Men det är just inför denna detalj vi för ögonblicket leva, den

ter sig följaktligen stor och betydelsefull nog. Och vem kan trots allt veta, vilka spår dess nu tio-åriga arbete satt i utvecklingen mot framtiden.

Det var många minnen av hur den personliga oförfärlighet och hånförelsen ha måkt att sätta stora skeenden i gång, som rullades upp i röken Mathilda Widegrens återblick. Minnen och gestalter från Fred och Frihets tio första år. Där nämndes namn som Jane Addams, i opinionen förmedrat genom fredsarbetet men efter åratros troget arbete upphöjt på nytt till Amerikas första namn. Där var Lida Gustava Heyman och Alette Jacobs, Anna Wicksell och Susie Silverbrandt, kvinnor som med sin organisationsförmåga och sin brinnande freds vilja lyckades hägna en liten plats av sann och verklig neutralitet mitt i en böljande och skjutande värld. Man fick höra hur förbundet startat en stor hjälpaktion för hemvändande krigsfångar från Sibirien, och om den kamp för fred och frihet, bok-

(Forts. å sid. 6.)

En maskinsaga

För närvarande finnas 57,000 biografteatrar i världen. Av dem ligger 1,300 i Sverige, vilket är oerhört. I Tyskland finnas nämligen icke mer än 3,000, alltså proportionvis inte ens hälften så många. I Ryssland finnas 2,000 och i Italien lika många. Amerika har 25,000 med 100,000,000 platser per vecka.

I Stockholm spela biograferna en stor roll i stadsfysionomen, särskilt om kvällarna. Det är inte bokförägen och stadsbiblioteket som göra sig bäst vid Svedegen om man vandrar uppför den en afton, det är biograferna. Så som det måste vara vid en modern boulevard, av en råk och nybyggarkärlig skönhet. Det hör samman med asfaltens blanka, svarta flod, vars yta i det strilande högvinterljuset skitter i ett rörligt spel av ljände skuggor och mångfärgade ljus.

Ty de som tillhandahålla folket maskinsaga, det äro de som ha råd att också bygga ut palats och edrärer. Den biograf jag är på väg till har också ordet palats i sitt namn, men då man kommer in, liknar den ett tempel. Ett tempel till maskinfantasiens gudna.

Det är här man skall ge filmernamnet **Odetts bro** efter Thornton Wildners roman *The bridge of San Luis Rey*, den enda bok jag vet, som jag verkligen gärna hade velat kunna skriva.

Film är spänande. Film är Amerikas stora andliga erövring av världen. Det är den tredje stora industrien i U. S. A. efter bil- och konsverviduierien. Internationella arbetstidens nämner Amintons ingenting om att spänningsindustrien skulle gå förlorad. I Sovjetpropaganda är en barokk jämförelse med den själmoderering som föregick över hela världen genom de amerikanska filmerna. Den publik, som vid samma tid ringlar ut ur biograferna och likt en svart flod utgjuter sig över boulevarderna, det är denna publik, har någon sagt, som med en mycket liten ansträngning skulle kunna sänderbryta palats och fångslar. Nu går den hem och drömmar om Lily Damitas sköna kropp och vållustiga danser.

Lily Damitas spel var nämligen just precis vad som blev behållningen efter **Odetts bro**, denna maskinsaga, som till förändring tagit en av de mest inträngande, om- munda, utökade och förtärande själsskildringar, som skrivits under de senaste åren.

Jag kändrar inte filmen för att den blev så bet på **Odetts bro**. Filmen här sin rikedom och sin fattigdom, sina uttrycks- möjligheter och den har sin ensamrätt, vägar man nästan säga, på något ganska tjuan- de, nämligen människans ansikte. Men jag kändrar den därför att den föresatte det som var omöjligt. Med sin omäntliga rikedom och omäntliga huggar tror den att den vägar allt. Den borde ha lärt sig av en rad misstag att det finns ett annat som den inte kan. Som den inte kan ens i sin nya egenkap av talfilm.

Den kan inte skildra subilla själssprocesser och komlustrade sammanhang. Den berättar så långsamt, att den behövt en hel kväll för att tala om en liten primitiv historia om primitiva människor. Men så- dant kan den också. I denna intima primitiva konst är den underbar, en upptäckare, en förklarare.

Det är dyrt att göra en film. Det är dyrt att göra en bro som stöttar, följscer, brött, katedrader och löjmassor. Det är dyrt att avlösa stora filmstjärnor. Därför kan man inte makulera o film, även om man ser fiaskot och medger att man har gjort en dålig karikatyr av ett mästerverk, som icke läsnad sig för film. Men vem vet om det inte hade varit billigare ändå. Hög- mod går före fall.

Davines.

«Morgongryningens härar»

Om man vid bedömandet av Hagar Olssons roman **På Kanaans expressen** tillämpar den goda regeln att egna sig åt vad som finns och lämna bekymren över vad som saknas skall man finna att där är en hel del att tänka över och förmedla.

I Tidevarvet har tidigare denna finländska författarens drama **SOS ut- förligt** bedömts av dr. Emy Ek. **Save Our Souls!** Det mottog kunde passa även för romanen. Samma ödeslän- ningar råder också. I dramat tätnade den omkring namnen som jagas av sam- hället, därför att han raserat dess giftgasvapen i stället för att fullkomna det. I romanen knyter sig ödet kring en nära intill historia. Det är fräga om en man som efter lång led- ångst, fruktan och besvikhet lyckas bryta sig ut ur sitt trasiga liv och sitt eget jag. Det sker genom ett språng som landar honom i en så full- komlig gemenskap med mänsklighe- tens olyckliga och lidande, att han kan ta på sig skulden, då en övergiven kvinna tar sig av daga med barnet i sin liv. Efter vanliga mått är han utan skuld både juridiskt och mora- liskt, men han finner den individuella synpunkten på skuldfrågan förelagd och oanvändbar. Vad gagnar det

samhället att finna en syndabock, när en social olycka inträffat som ställer oss alla inför en avgrund?" frågas. "Här är ett större brott som vi alla är delaktiga i: förädreriet mot männi- skan". — "Vad har vi gjort för att rådda denna kvinna? Vem har viskat i hennes öra de ord av hopp och för- tröstan som kunde ha räddat henne?" Vilka ord skulle det ha varit, finnas de? Jo: "Livet är icke detta kaos, nej nej, tro icke det! Det finns en annan lycka, en sannare och oförgångliga än den du nu begrätr. Börja ett nytt liv!"

Mannen som vägar handlingen att ställa sig inför skranket som brotts- lingen i samhällets ställe, som ritat ett kors över sitt jag belönas med befric- else. Han har löst biljetten till Kanaan- expressen som "endast medför passag- erare, vilka satt livet på spel." Men viktigare är den effekt hans handling har på en grupp hetsiga unga mo- dernister inom vilken den egent- liga brottslingen varit att finna innan han smet. Denna grupp ut- träder i boken som den kollektiva kul- turens högröstade budbärare, som för- språkare för en fredsaktivitet och Panetröpsism för vilken land- och språkgränser inte betyda någonting

Den hämtar ur denna handling eggelse, inspiration, redam och starkare för- bundenhet. Deras kamp föres att ur teoriernas värld till handlingens. Sär- skilt på kvinornas inom gruppen ut- över hjälten Peter en fascinerande verkan. De äro den unga generatio- nens fylgor. De äro motsättningen till kvinnan av en äldre årgång som inte har annat intresse än sorgen över sin siste avvikne unge älskare. —

Det hela låter troligtvis än mera fantastiskt transporter till ett borger- ligt språk som recentens. Några citat må tjäna till att ge en föreställning om idévärld och uttrycksätt. Jag in- går med litet inte på någon analys av fornen i sig. Alltså: 'Kanaan! Detta ord ringde i hans öron. Han lysnade förvirrad till den nya klangen — en klang av hot och protester. En upp- rorsfana! Bar inte människans själv inom sig kraften att bryta med det förgångna och böja sig ur sin förned- ring? Hade inte hennes lidanden och tårar utpressat en droppe oförgång- lighet ur livets kaos och mörker — heliga symboler, löften, drömmar? Strömmade inte krafter till henne ur stjärnorna, ur jorden, ur livets dunkel-

(Forts. å sid. 6.)

konsum föreningen för lägre levnadskostnader

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slutspän 1—1, 3 tr. Stockholm

UTGIVARE:

Åke Nilsson.

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Elin Wägner.

Elinor Tamm.

Honorin Hermelin.

REDAKTIONSEKRETERARE:

Carin Hermelin.

Motspäntid 10—12.

Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:

Telefon Norr 28243.

Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

Postg. 1544

PRENUMERATIONSPRIS:

För hela kr. 6.—, halvt kr. 3.50.

Kvartal kr. 2.—. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

1 rikt. 20 öre

per millimeter.

Textbild eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1930

Wahlströms Tryckeri Aktiebolag

Storgatan 22

Quo Vadis

Motto:
Individens problem — världens problem.

Lösnummerpris 65 öre.
Prenumerera för 1930 genom Expeditionen, Villagatan 17, Stöhm. Per Kr. 6.50.

Säljes överallt i alla kiosker och tidningsaffärer.

RYGGSKOTT

Den bästa och snabbaste hjälpen vid alla slags akuta smärtor är

NEVROSINE

(Antipsykotiskt och analgetiskt.)
Fritt från opiumalkaloider.

Smärtestillande och febernedsättande tabletter. Verksamt medel vid alla slags reumatisk värk, Gikt, Ledsin, Neuralgier, Nervvärk och vissa febrer (Influenza, Häftfluens och dylika s. k. förkylningsjukdomar).

Biljes endast 4 apotek.
Förpackningar 40 öre och kr. 1.50.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén,
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Herkulesgatan 14. Tel. 7575—7576.
Ed. La Vattugatan.
STOCKHOLM.

SPECIALITET: Familje- och arvsrätt,
Brottsrätt och testamenten,
förvaltningsuppdrag,
Även skriftliga förfrågningar.

Westerstähl, O. & Branting-W, Sonja.

Led. av Sveriges Advokatsamfund
Vasagatan 4. Tel. 1218

TANDLÄKARE

Tandläkare Inga Forsberg

Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Folkungsgatan, 50, 1 tr. (Götgatspalatset)
Mottagningstid: Vardagar 10—12
f. m. och 7—8 e. m. Annan tid enl.
översenkommissie per tel. n. 1234.

Tandläkare Konrad Granér

(Med. av Sthlms Tandläkareförening.)
S:t Eriksgatan 40 III, hiss.
Mottagning eller översenkommissie
per tel. Kungsh. 34197.

Tandläkare Emil Hjertstedt

Sibylliegat. 23, 3tr. (vid Ostermalmsgötg.)
Mottagning eller översenkommissie
per tel. n. 91 91.

Tandläkare Harry Weinberg

Drottninggatan 7 A II tr.
Mottagn. Månd, Onsd, Fred, Lörd.
11—1. Tisd, Torsd, 4—7. Tel. N. 7551.

Ett märkligt förslag

Danmark är föregångslandet i jordfrågan. Dess radikala och socialdemokratiska regering har nu framlagt för riksdagen ett förslag: stål Lov om Erhvervelse af Jord til Oprettelse eller Udvidelse af mindre Landbrug og til Byggepladser m. m. Det går huvudsakligt ut på, att när en lantegendom med minst 40 hektar blir såld på konkursauktion, skall staten ha förhand på att övertaga gården till högsta anbud, som avges vid auktionen. Men staten skall i så fall göra denna sin rätt gällande inom fjorton dagar efter auktionen. Jorden skall sedan utlännas genom statens jordlagstiftningsutskott. Skulle efterfrågan på jord till småbruk eller till uppfödning av egnhem i städer med ett innevärteantal överstigande 1500, ej kunna tillgodoseas genom avn. angivna föreskrift eller på frivillig väg, kan expropriation ske. Denna gäller dock endast egendomar med ett taxeringsvärde över 50,000 kr. och med en större areal än 50 hektar åker och äng. Expropriation avser i första hand jord, som ej utnyttjas till fullt, ej heller får den äga rum om resterande jord därigenom ej skulle komma att stå i proportion d. v. s. bli för ringa i förhållande till ekonomibyggnaderna. Vidare skulle kommunerna i vissa fall ha rätt att begära expropriation av jord till egnhem dock under förutsättning att kommunerna själva saknade egen mark.

Detta förslag som avgavs till Folketinget i november, har överlämnats till utskottsbehandling efter långvariga och häftiga debatter. Det var naturligt, att det skulde framkalla en storm av ovilja hos högerparterna. Lagförslaget i fråga avsåg särskilt tvångsförsäljning, och garantier uppställdes mot en godtycklig expropriation. Men här gällde — långt mera än den jord, som till äventyrs kunde komma att framtagna respektive ägare — hela det moderna jordproblemet, vår tids spörsmål om jordfrågan. Det är i allra högsta grad märkligt förslag. Det var klart, att mötandarna skulle kalla det socialisering och inte låta sig nöja med tillförsäkrad om ersättning till fulla värdet. Ty när man diskuterade de olika paragraferna, diskuterade man samtidigt principerna till rätten att besitta jord. De behöva i sanning diskuteras. Det har kunnat ske i Danmarks riksdag. I Sverige tycks

Finns det då ett speciellt intereureopolitiskt problem som bör lösas med utskolande av andra världsdelar, åtminstone i första omgången? Ja, menade denne NF-uppträdare politiker. Hans uppfattning var den att en stor utredning bör sättas i gång rörande formerna för en europeisk sammanhållning. Detta är en uppgift för sig och det är enklare att ta den först än att angripa frågan om regering av hela världens varuutbyte med en gång. Den utredning, menade han, bör icke läggas som NF:s utredningar annars bruka göra. Man gör annars allt för att åstadkomma en enhetlig rapport och så vattnar man ut alla olika meningar, till dess de kunna gå tillsammans. Bättre vore att ge vänner och motståndare till Paneuropa och alla olika uppfattningar av dess verkligande rit plats och fullt uttryck, så att man finge ett diskussionsmaterial.

Vid senaste Förbunds församlingen föreslog ju engelske handelsministern en tuff på två år. Det beslöt att en konferens skulle inrättas under 1930, och Nationernas förbund gör sina förundersökningar för densamma. Den amerikanska finanskrisen har kommit emellan och förundrat låget, så att det kan hända att konferens där inte finnas något parti, som anser dem värda att nämnas, inte ens fast alla erkänna jordbrukets kritiska läge. Ven äger jorden? Allt egendom medför ansvar. Men kan jorden besittas av några av samhallets medlemmar utan hänsyn till de övriga, utan ansvar, utan samhallets rätt eller plikt att ingripa? Och hur? Var? Och när? Det är frågan, som vår tid ej undkommer att besvara.

Det är frågan om en europeisk sammanhållning som främsta syftet. De främsta syftena är att förhindra ett kaos i den värld som är den enda värld som har varit tillräckligt rik för att kunna försörja sig själv. Detta är en fråga som inte kan lösas på ett enkelt sätt. Det är en fråga som kräver en djupgående analys av världens ekonomiska och politiska situation. Det är en fråga som inte kan lösas utan en internationell samarbete och en gemensam vilja att skapa en bättre värld för alla.

Tandläkare T. Lagerholms
Tandklinik
Drottningg. 50 (vid Klarabergsg.)
Högmodern utrustning. Röntgen.
Skilda behandlingsrum.
Endast legitimerade tandläkare.
BILLIG TANDVARD.
Öppet 9—7, lörd. 9—4. Tel. 448

Problemet Europa

Det var värdefullt att frågan om nya uttryck för europeisk sammanhållning utreddes under uppbyggningen av kanslichefen Per Jacobson som är så nära lierad med Nationernas förbund. Därigenom blev frågan placerad inom Nationernas förbunds ram, vilket är ett lyckligt förhållande. Den tidigare rivaliteten mellan dem som ivrade för Paneuropa och dem som höllo på Nationernas förbund, tyckes man numera från båda sidor vilja upphäva. Återstår nu att se om det blir möjligt att befria och försvara den Pan-europeiska tanken från anklagelsen att vara riktad mot de stora makterna i öster och väster om Europa: Amerika och Ryssland. Sovjet själv har sin lösen klar: Paneuropa är en maskerad kapitalistisk agitation mot kommunismen och skall bekämpas.

Många faror hota idén när de skola förkroppsligas. Icke minst den att de maktiga riva dem till sig och försvanska dem. Den enda räddningen är att Europans sammanhållning blir en folks egen sak, icke regeringarnas bara, icke stormansens.

Det framgick också av kanslichefen Jacobsons resonemang att han ansåg att idéns förverkligande hängde på om folken kunde intresseras. Det är sant att ännu så länge rör sig diskussionen endast om formerna för en europeisk solidaritet. Men den får icke bli de tekniska experternas eller nationalekonomernas sak endast. De kunna icke få folken att lystra, att intressera sig. Det måste politikerna göra, men, väl att märka, politiker uppträdde av Nationernas förbund.

Det var värdigt att frågan om nya uttryck för europeisk sammanhållning utreddes under uppbyggningen av kanslichefen Per Jacobson som är så nära lierad med Nationernas förbund. Därigenom blev frågan placerad inom Nationernas förbunds ram, vilket är ett lyckligt förhållande. Den tidigare rivaliteten mellan dem som ivrade för Paneuropa och dem som höllo på Nationernas förbund, tyckes man numera från båda sidor vilja upphäva. Återstår nu att se om det blir möjligt att befria och försvara den Pan-europeiska tanken från anklagelsen att vara riktad mot de stora makterna i öster och väster om Europa: Amerika och Ryssland. Sovjet själv har sin lösen klar: Paneuropa är en maskerad kapitalistisk agitation mot kommunismen och skall bekämpas.

sen dröjer längre fram på året, men den skall likväl inkallas. Avsikten med en sådan tullfred vore att skaffa lugn och andrum för den verkligt ingående behandling av tullspörsmålet som är grunden för all diskussion om en europeisk sammanhållning.

Tanken på en tullunion avsågs av hr Jacobson för sin del. Det vore önskvärdigt att skapa ett gemensamt tullområde av Europa och sedan dela upp tulltakterna proportionellt på de olika staterna.

Man skulle icke kunna finna en formel efter vilken inkomsterna skulle kunna fördelas, så att alla bleve nöjda. Tullunion kan endast tänkas som första steg till en politisk union, så som till exempel en gång den tyska tullunionen. Och så långt som till en sådan möjlighet, sträckte sig icke hr Jacobson i sin hastiga översikt på Läkarallskapet en timma för statsrådsberedningen, där han måste närvara. Snarare än tyska rikets tullunion borde tjäna som förebild brittiska imperiets system med preferentullar mellan England och dominions. Det vill säga: England och Kanada, England och Australien samt Kanada och Australien byta varor friare, med mindre tullar, inom sig själva än dem som gäller i den enda världen utanför.

Det var sorgligt att ingen diskussion kunde bli av, ty då hade man kanske kunnat få svar på sin undran hur ett sådant preferentullsystem kan innebära ett framsteg för den som likt talaren är övertygad frihandlare. Han protesterade nämligen den teisen att det är för delaktigt att hålla en frihandelsvänlig politik, även, märk även, om grannstaterna föra tullpolitiskt. Som belegg för denna sats visade han på Sveriges stigande värdnad och förbättrade handelsbalans, ehuru Sverige är det enda land som sänkt sina tullar efter kriget. Även England har, förklarade han, insett att det lönar sig att framhålla som frihandelsstat i en tullrik tid.

Men han sade ytterligare något annat. Prisläget i världen är gynnansett för Europa. Prisen på råvaror är nämligen låga, och prisen på färdiga industrivaror höga. Alltså: det Europa måste köpa är billigt, det som det kan förutspå sig att sälja är dyrt. Underförutsättning av en viss sammanhållning vore framtiden därför lysig för Europa. Men skall då denna sammanhållning egentligen bara bestå i att Frankrike och Tyskland hålla högre tullar mot Amerika är inom sig själva sina emellan? Skall icke den ekonomiska lägen så tillbakgå även mot Europa som en enhet?

Även i en sådan fråga som den om tullar eller icke spela de mänskliga passionerna in. Det finns nya folk som resa sig till mer, icke bara därför att de ha en (felaktig) uppfattning om deras nytta, utan för nöjet att övertaga den suveräna makt och för nöjet att om man också skadan sig själv kunna skada grannens dessm.

Protektionism och frihandel är två sinnessättningar tyckes det, två olika attityder mot världen. De samma gånger som det är två nationalekonomiska teoner. Jämförelsen mellan protektionister och försvarsvänner, frihandlare och fredsvänner ligger snubblande nära. Om den icke döds av talaren själv under föredraget, så måste åhörarna göra det.

På vilken väg man än angriper problemet om fred, så när man ner till att det är folks bundna själar som måste befrias ur tvång och misstro. Det kan inte vara annat än glädjande att de sakkunniga på det ekonomiska området leverera bevis för att generositet lönar sig. Så banas då den vägen in till själarna, och det är en bra väg.

Praktiserande läkare

Inläri genom
Stockholms Läkareförening
Dr. Gustaf Ad. Feuk
DROTTNINGG. 7 D. 2 tr.
(hörn av Barnhusg.)
Spec.: Hud- och könsjukdomar.
Mottagnings: vardagar 1/10—10 f. m., 1/5—1/7 e. m., tid för endast kvinnl. pat. 3—1/4 e. m. Sön- och helgd. 11—12 f. m.
Annan tid enl. översenkommissie.
Tel. (1)130 25.

Dr. Ester Grönblad

Ogönskade
Östgatan 7, 3 tr. hiss.
Mottagnings-tid vard. 1/10—1/11, 3—6. Sönd. 1/10—1/11. Annan tid efter översenkommissie per tel. Söder 11170

John Hellström

Kirurgiska sjukdomar.
Nyrogatan 11, 4 tr.
Mottagning Månd, Onsd, Fred, från kl. 3, håller efter anmälan per Tel. Öst. 453 kl. 9—10.

Torsten Lindner

NERVSJUKDOMAR
MÄSTERSAMUELGATAN 9.
Invid Biblioteksgatan.
Tel. 1919. Telefonsig 9—10 f. m.
Mottagning enligt översenkommissie.

Dr. Wilhelm Rasch

Invärtas sjukdomar
spec. Hjärn- och lungsjukdomar
Mottagn. 7, 3—1/4. Personl. tel. 7, 3—9

Ernst B. Salén

Invärtas sjukdomar, spec. Amnosomätningens och hjärtsjukdomar.
S:t Blasieholmshamnen 4 A, 5 tr. hiss. (Invid Nationalmuseum.)
Tid till mottagning skaffas per tel. Norr 216 vardagar 9—11 f. m.

Karin Thorsell-Lagergren

KUNGSHOLMSGAT. 27, 2 tr.
Tel. Kh. 1930.
Allmänpraktiserande.
Mottagning vardagar 1/5—4. Annan tid efter översenkommissie.

TANDLÄKARE

Tandläkare
Arnold Ahlström
Bilger Järlagatan 32, IV.
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Mottagn. enl. översenkr. per tel. N. 8350

Tandläkare
Gustaf Backelln,
Strandvägen 1, 2 tr.
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Ridfångstid kl. 12.1
eller efter Telef. anmälan 74824.

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA BANK DEPOSITION- KAPITAL- & SPARKASSERÄKNING mot högsta gällande ränta

Solidarisk Bank. Grundad 1868.

Barnavårdens irrgångar Sakkunskap!

För inte länge sedan var jag i ett sällskap, där flera av gästerna, som voro från olika delar av Sverige, voro verkamma inom barnavårdsnämnder, som barnavårdsmän eller på annat sätt personligt knutna till den allmänna barnavården. Samtalet rörde sig om barnavårdsfrågor, hur lagarnas föreskrifter ta sig ut, prövade emot verklighetens detaljer och skiftningar.

Det var en ganska stark kritik som kom fram, i någon mån till den oinveigdes förvaltning, eftersom våra lagar på barnavårdens område i allmänhet ha ett så gott ansende. Det var de praktiskt arbetandes uppror emot paragrafer, som trots allt så ofta stela i tillämpningen och vilka i somliga kombinationer rent av motarbetade det mål, som de borde främja, nämligen de enskildas oavsläppta medansvarighet i vården av sina barn, också i många av de fall, där samhället av en eller annan anledning måste lämna sitt stöd.

Den ganska temperamentsfulla och ibland med halvt skrämtande förtvillan uttryckta kritiken kunde sammantaget i stort sett i tre punkter. Den riktade sig för det första emot det förhållandet att barnamodern enligt vår lag, även om det är ordentligt, saknar rätt till ett underhåll, som inte kan krävas ut av henne. Allt utlägg för barnet skall hos oss gå emot båda fäder och moder, både vad det gäller fattigvård och barnavård. Detta kan medföra orträttvisa och olägenheter. Nämligen att moderns personliga delaktighet och ansvar i barnets vård kopplas av och blir inskränkt till att betala den vissa fastställda summan till barnavårdsnämnden, utan att hon sedan vidare behöves bekymra sig om barnet.

Någon måste alltid betala, det är den i vår svenska lag gällande rättsgrunden. Antag ett fall, där modern till ett utomaktenskapligt barn gifter sig med en annan man än barnets far. Den ovannämnda rättsgrunden leder till att kravet kan riktas emot den nya mannen i äktenskapet, barnets styvfar. Att styvfadern ofta finner detta orimligt är lätt att förstå, allra helst om han inte förut vetat om barnet.

Dessa förhållanden leda i verkligheten till många svårigheter. Det kan hända att barnet är utackorderat. Det kan också hända att det är det bästa för barnet att få vara kvar hos fosterfamiljerna. De ha fås sig vid barnet och vilja gärna behålla det och värda det förfråffligt. Men det händer inte så sällan att det hämtas hem av modern och styvfadern, oberoende av om detta är det bästa för barnet, för att betalningskravet skall undgå.

Om detta måste jag fråga en av Stockholms barnavårdsmän. Hur praktiserades det med styvfaders betalningsskyldighet? Ja, naturligtvis kan han lagenligt krävas, svarar barnavårdsnämnden och ofta framkallar detta förstås starkt missnöje. Men jag tror att det i allmänhet vissas ganska stort översende i sådana fall, så att man inte går alltför långt tillväga.

Som bekant gäller både i Danmark och i Oslo kommun en annan rätt. Ordentliga mödrar ha där rättighet att få ett visst understöd, som inte kan tas ut av dem. Om barnafadern inte betalar kan modern av det allmänna få det understöd som han skulle ha lämnat. Ett visst normalbelopp alltså, som också kan följa med i äktenskapet med en annan man och som ger modern möjlighet att själv ordna för sitt barn.

Denna anordning fungerar tydligen utmärkt, säger fröken Anna Lindh-

gen, barnavårdsnämndens föreståndare i Stockholm, som jag frågar ut om vad hon vet om denna sak. De sista erfarenheter jag har fått från Köpenhamn är jag i somras deltog bl. a. i en del inspektioner. Jag kan berättat ett exempel. Det gällde en fränksld hustru, ty rätten till understöd tillkommer inte bara ogifta utan också fränkslda och övergivna mödrar. Denna moder hade tvillingar som hon behöllt hemma hos sig. Tillsammans med sin egen arbetsinkomst hade hon genom det allmänna understöd en visserligen liten men säker inkomst tills barnen blevo stora. Och hon kunde ha ett hem för dem, där hon hade avlidit hjälp, medan hon själv arbetade borta. Allt var välskött och ordentligt. Danmark riskerar helt enkelt denna summa och det beräknas att man får igen ungefär hälften.

För att återgå till de i början av artikeln omnämnda sakkunniga hade de också andra exempel på motsättin-

garns mellan lagen och verkligheten. Det kan trots allt inte hjälpas att moderns ansvar i många fall i onödan hakas av. Om hon behåller barnet själv kan hon ju i trängande fall få fattigvård. Men utackorderade barnet kommer det under barnavårdsnämndens tillsyn. Moderns skyldigheter inskränks då till betalningen, som efter viss taxa erlägges till barnavårdsnämnden. Förresten har hon inte med barnet att göra och bör så litet som möjligt lägga sig i dess skötsel. Hon kan inte lägga till — om en sådan önskan skulle finnas, vilket ju är ganska sällsynt — därför att betalningen är bestämd. Så kan det i verkligheten hända, att en mor inte kan få ett par byxor åt sitt barn, om det är omhändertaget av samhället, därför att det inte finns någon form för erlagandet av sådant bidrag.

Vad säga de erfarna om detta?
C. H.

Socknen var inte stor, den omfattade en ö, två mil lång och en halv mil bred. Huvudbyggnaden var strömningfria och så hade man det lilla tegelbruket, som gjorde att det blev lite mera still på slagsmålen på den ön än på de andra öarne. Ty det var ett aldrig tydande krig mellan fiskarpojkarne och tegelslagarna, naturligtvis om flickorna:

Ola Persson hade list Tyréns kommunallagar och gång gjord ett förslag till prästgårdsstaten på en kyrkostämman. På grund av dessa meriter hade han hamnat i fullmäktige, ja t. o. m. i kommunalstämman hade han blivit invald, fast fattig som han var hade han svårt hålla jämna steg med de andra när det gällde julkalas eller fetar visor och kor och många strömningsskötter.

Nu hade han emellertid blivit god vän med tegelmästaren och det var missans inte vi skam, ty tegelmästaren fråste alltid åt alla bönor, de fick vara lär andrynda som helst.

Ola Perssa hade varit inbjuden på konjak och när han på ett ögonblick fick klart för sig, att han stuga med de två små-laga rummen omöjligt kunde mista sig med elegance i hans nya västadsstadska hem, insåg han att han måste på något sätt visa jämlikheten dem emellan, att ej bekantskapen mände stranda.

Ja ha, som du vet har jag stuttit i kommunalstämman i många år och du ska se, att de brukar allt ta i akt va ja säger, och säger ja att vi ska ta tegel härifrån te kommunala byggena, så gör di då också, och nu ska du vara så genom och se inom hos mej när du får tid, en konjak ska inte fattas och leveransen te sockna ska du ha som i en liten ask.

Ola Persson hade glädjen se tegelmästaren riktigt sköna upp och konjaksflaskan kom fram ännu en gång.

Nästa kommunalstämma var så liggigt att skolmästaren i Västerby begärt nya tak till skolen. Sannolika talare yttrade sig i den anda, att nya tak var ordigt, taken kunde lagas, nu som man alltid gjort. Ola Persson fick ordet och han sade sig ha sett de omalade taken och de var så trasiga att det gick ej laga dem, förresten bara laga och laga det blev bara dyrt i längden, med det det gamla och opp nya nytt! Gamla nämndens visade till klokkaren att Ola Perssa gick på som en sryss (bolsjaker var inte antaget ännu när man ville beteckna rövare utan man höll sig till det kända sryss som kunde betyda ungefär vad som helst.)

Alla var förvånade över den annars så försiktige Ola Perssa, men den enda tanken på att tegelmästaren skulle få klart för sig att Ola Perssa

inte var vem som helst, och att om gånge dem emellan garna kunde övergå till ordinarie söndagspjäddning, och att barnen kunde få bekanta sig med varann till frändres bestånd kärka.

En handlare som alltid slygd i fjöl ställde sig upp och sa, att som det bar väst sig att pojkarne alltid sögo slöder tegelpannorna på taken, så ville han förorda att nämden förelade fullmäktige att koka korigerat pill till de kommunala uhustaken, desutom ville han tacka hr. Persson som ej väst sig gnuvgt utan velat det som rationelt var. Men Ola Perssa tackade inte han, när han igen fick ordet. Han talade sig varu för den skorumperade plåten (som han aldrig hört talas om fört) hur oduglig den var, hur den rostade ner taken, och att man var skyldig gynna socknens egen industri o. s. v.

Stämman var villrådig. En talare mende drog på socknen, alla de öskta barnen som arbetarne reste ifrån, oss räskte bonden sett ja också på flättning för det där tegelbrukets skull, flickan, han skulle gifta sig med, gällde hitte på den till tegelslagare, an honom, bonden, när då bondensn försköt minka lantey på tegelslagarens skönhet hade manicyren blivit för skarp och tegelslagaren hade dött av behandlingen.

Ola Perssa fick åter ordet. Hans hjärna arbetade mångfaldigt, ty äran och många konjaker stod på spel. Han sade man skulle nämligen inte tro att stämman skulle munda på första nymodigheten som lades fram och att skatterna från bara tegelbruket var större än från socknen i övrigt, iövndom trodde han sig kunna gå i god för att det skulle kunna ordnas med rabatt på tegelleveransen.

Stämman beslutade enligt Ola Perssa. Denne sitt redat samnt kväll hos tegelmästaren och nyot av att bli behandlad som en som betyder något, men den nye handelsman räknade ut hemma hos sig att en god affär gått honom ur händerna, ja han tänkte få leverera plåten från sin grossar i staden. Men han räknade också ut att plåtens skalle ha ställt sig en tredjedel billigare för socknen än tegelpannaten, affärsman som han var gissade han strax att det lag affären under Ola Perssa förslag. Handelsman besöt forska ut Ola Perssons hemliga affärer men utan resultat, och han gissade på vanlig bondensvishet och dumhet, ty att sakkunskapen kunde måka så sig för några konjaker i ett stadstjän rum, det kunde aldrig falla en snykter och affärsmässig handelsman in.

M. o. a.

APRIL

Darje torsdag utkommer

IDUN

med veckans skörd av händelser, aktuella och kulturella.

Sätter Ni värde på god läsning och gott sällskap under 1930-åren. Prenumerera då på IDUN.

INVENTERING av Devinez

Nyare är inventeringarnas tid. Man undersöker sitt varulager, sina kassar, vinstor och förluster. De svenska kommunerna undersöka folktalning och minskning, födelestal och dödsförluster.

För många åro skärligen inventeringsrealisationerna nyare stora händelse. De så tvivigt upp tidningarna och låsa våldiga annonser om att nu äro till ensastående billiga priser tillgängliga.

Högina kval. Sotterade kval. Utdelade kval. Ja även, så underligt det kan låta: Kal. kval.

Men låt oss, några stycken som för av olika skäl icke kunna utvärdera oss för vad de vita veckorna och de kulorna ha att bjuda av enastående kvaliteter, låt oss slysta ett ögonblick med resultat av Stockholms folkräkning.

Enligt vad pressen meddelat har denna inventering givit vid handen att balansen mellan födda och döda för 1929 ger ännu sämre resultat än för året därefter. De döda i Stockholm vora under fjolåret 900 fler än de födda.

Detta är ett faktum av allra största intresse, men denna spalt är icke plats sen för en befolkningspolitisk utläggning. Tillåt oss bara att i förligande ställa ett par frågor till dem som genast från prediktorat och redaktionsbord sturt ut dy-

stra varnings signaler till svenska folket genom att ställa det inför en framtid då vårt fosterland behövs och brukas av mongoler.

Den första: har Ni uppmarksamt den i detta spannhang rätt intressanta uppgift som Herlig Larsson ger i sin nyutkomna bok om Mongoliet, den att nativitetens där sammastades sjukligt katastrof? Den andra: har Ni någon anledning att tro att Sveriges kvinnor skola låta tubba sig till höja nativitetssiffran?

Det förefaller osannolikt i betraktande av att icke äre Mussolini har lyckats på den vägen. Han har stiftat lag efter lag, han har hållit tal på tal, han har belagt barnlöshet med böter och fastslagit barnrikeedom som beforsringsgrund för statsjämbetarna. Men alltså resultat. Nativiteten sjunker ändå.

Detta misslyckande har man folkpsykologiskt riktigt stämpat som bevis på att pessimism och misstrostan om framtiden råder i Italien.

Men hur ska man då kunna skrämma fram barn i Sverige?

Giljören över att kriget var slut framkallade karaktäristiskt nog en tillfällig höjning av födelseföreläse här i landet. Är det kanske glädje som skall göra det, hälsa, trevnad, godt mod, goda bönder, moderskapsskydd?

marker man alltför litet till det faktum att en enorm revolution håller på att fullbordas vid, därigenom att generationer föreläsen alltför fullständigt kommer under mäns och kvinnors fria val. En engelsk sociolog liknade denna revolution vid uppfinnningen av boktryckerkonsten men det var säkerligen för litet sagt.

Frivilligt moderskap! Vad ligger inneslut i dessa två ord ha vi ännu alls inte börjat att fatta.

Ett par andra siffror från folkinventeringen äro av största intresse och det är de som ange proportionen mellan nyfödda gossor och flickor. När gossöverskottet är så nätt vid födelsetiden som det var i fjor, då i äva av Stockholms föreläsnings föddes 1428 gossar mot 1387 flickor, då kan man räkna ut att vid den tid då dessa 1428 söka söka sig kvinnor en förskjutning skett till flickornas nackdel.

Ingensing är så ödesdigert för kvinnorna som överaltighet. Kvinnor kunna aldrig vara få nog — det är kanske för mycket sagt, men det ligger nästa i det. Fåtalighet är deras enda stora chance, om man nu ser frågan ur ren matematiskt. Den andra ligger nog på handen av det frivilliga moderskapet.

Man behöves bara se på hur måntten leva högt på sin relativa fåtalighet i

Europa och vilken förvårdning i körens förhållande till varandra detta har åstadkommit.

Fordon rättades sådana abnormala förhållanden genom utsättning av flickbarn, eller att placera de övertaliga i kloster eller på blået.

Den stignande humaniteten har sina besvär och skulle ty nu måste de leva i massor som de kunna. Men allting rättar till sig i längden, alla maktnisbråk, allt förtryck och allt överväld straffar sig. Vi stå vid porten till en ny ära och det kan kanske vara dem en tröst som nu leva som nunnor utan kloster och häkor utan blå.

CLARÉ

Tidkrift för socialistisk kultur. Redaktion: förf. Berill Almqvist, fil. kand. Leif Björk, fil. stud. Maurice Kossov, förf. Karin Boys, amanuensis AN Johansson.

Utkommer med 12 nummer per år. — Prenumerationsavgift för helt år kr. 3, för halvår 1.50. Lösnamner 25 öre. Adr.: Claré, Box 443, Stockholm. Postgirokonton 2873.

Från proletärfrenten

i tysk litteratur

Den omständigheten att den tyska litteraturen under den sista tiden afslödat en ena proletärfrenten efter den andra hänger utan tvivel samman med vändningen mot aktualiteten i hela den tyska diktningen. Men när litteraturen på ett fullt godkändt sätt vänder sig mot det stora styret på borg och gentry, står man alltid och plösslutigt mitt i ett naturligt skede. Och det är också fallet. Hur mycket av denna naturalism som är resultatet av konjunkturlag och reklamkonstnad kan man knappast längre konstatera, till den grad här litteraturen i de stora kretsarna angräps av vinningslystnadsens utökade. Men i alla händelser är det intressant att naturalism, som för en kort tid sedan föreföll fullständigt avsnat och förkastad, på detta vis återigen sticker upp huvudet.

Det är för övrigt alls inte underligt, att man just i Tyskland syns skilja sig tillit med proletären, ty det är ju blott ett mycket tunt skikt som inte tillhör denna grupp. Varann människas är så godt som arbetslös eller förtjänar trots tappert arbete så litet att hon näst och näst kan betala det allra nödvändigaste och måste skuldstå sig för resten.

Hungern efter livet

Därför är redan titeln på den bästa proletärfroman som utkommit på tyska: *Mich hungert!* Jag är hungrig — och man får inte fatta detta ledmotiv alltför draglångt utan även i överförd bemärkelse, en hunger efter livet självt och allt vad det bunder på av äventyr och fröjder. Denne författare av *Mich hungert* är en undertecknad kurur — förlaget har lyckats bevara hans anonymitet, man vet blott något om det är frågan om en författare, som skrivit en hel rad romaner under sitt namn av helt annat slag, och ett rykte vet att han utprädlade som filmskådespelare i Hollywood. Och ännu en sak — en fullgradig proletärfroman är hans roman inte heller, den är mer än så, men kanske att just därför det sociala inslaget verkar ännu mer gripande. Ty vare sig Georg Fink själv upplevt sin hjalles öden eller ej, det hela verkar mest det upplevda inspirerade kraft. Det är en jagskildring från Berlins mest ystliga arbetarkvarter, där den fyraåriga pojken av sin försonne fader skickas ut på gatan för att tugga . . .

En annan arbetar hans mor i sitt anlets svett för att rädda konjulen från en fullständig ruin, denna sällsamma moder, som uppuxen i ett rikt konservativt judiskt hem sin sönje få syn på den ovanligt vackra drängen och fäster sig vid honom till den grad att hon inte längre kan vända om, vad än hennes familj säger. Och nu måste hon uppleva, hur han vid hennes sida gradvis sjunker till djupare och djupare, och ännu och hennes barn, bara därför att hon inte bragt honom de rikedomar han i sina halvt djuriska instinkter väntade på. Det går så långt att han största delen av året lever hos sin väninna, som är av ett solidare vyer ut i judinerna, ändå tills kriget bröte ut och han faller. Men en sådan sinlig kraft strömmar ut från honom, att han blir farlig även för en annan överklasskvinnas, som den unge gossen till känna i den fine, rike men olycklige direktörens hem, denne direktör som protegerar det rikt begåvade barnet och verkar en smula konstruerad i jämförelse med den onedelbara äktheten som präglar varje interior från proletärfamiljen. Vad som kanske djupast gripes oss i denna framställning är det att den på ett sållant sätt är sedd både inifrån och utifrån, både som upplevelse och som konstverk. Författaren är till all lycka fri från den utomstående sociala sentimentalitet. Han konstaterar blott att så och så gestaltar sig proletärens liv, och så kommer det enligt alla tecken att denna att förbli under långlänga åder. Och ännu mer: proletären har ingen barndom i egentlig bemärkelse, han vet inte vad skuld eller oskuld är, är född gammal och allt det konstliga är i hans ögon det mest självklara i världen; det finns en rikedom av slående jaktgester i denna skildring, och borde intressera socialpolitikern. Och här man erfarer att denna Teledy är på åtminsta samma bildningsgång som sonen i det rika huset, säger hans instinkt nej! Han vill kämpa sig

Till vildfågeln

Kom ni alla vildfågeln som har havets svall och flodernas eviga oro i ert blod —

låt oss bestiga de i gryningsdunk vildda hästarna och storma fram över vidderna mot morgnens berg —

Låt oss lämna striden om den bästa platsen vid moder Livets bröst. Låt oss upplyfta våra huvud och se in i hennes ansikte.

Låt oss lämna dagsverkslyslorna och den säkra dagspenningen och vår vanliga plats vid bordet. Låt oss framvanliga skattande utan mynt i fickan.

Låt oss fända en ny och ren eld i våra hjärnan. Låt oss fylla våra bågare med omtro och brinnande, vilt vin.

Låt oss vika av från de dammiga vägarna och vandra i ängarna och under träden — kanske finner vi nya källor och fört önkända blommor.

Låt oss titta in till folket i kojorna och förebåda det annalkande och glädja oss till morgonrodnaden i deras ögon och åt deras munnar som slår ut till blommor.

Låt oss ge stålmatade hjälpsande ord åt skötkorna som gråter över livets elände.

Låt oss som predikare vandra i gränderna, utslående våra frön som skall ligga där och glöda i de skumma hörnen — tills en dag, elden oppblommar: elden som ännu äro i skötkornas elden som bortbränner slagget och förtår ägnarna.

Låt oss i den stora stunden springa upp överst på stormstegenarna och slunga vårt blodröda jubelskrivet över världen —

Artur Lundbestr.
(Ur *Gjöd*, Bonniers 1928. 275.)

en hel del olika typer, olika typer och nationer. Och den som läser igenom den breda detaljrikdomen får så anmärkning om det bild som här denna tredje klass verkligen känner sig som — en tredje klass, inte bara på överresan utan i varje samhäll. Återigen får man en stark förnimmelse av hur samhällsiktningen arbetar automatiskt och utan hänsyn till individ, hur denna innebörder drift i den moderna stället är starkare än vi själva, är ödet som hjälper till att forma oss alla från födseln och ännu tidigare. Att en sådan bok i främsta rummet borde inträda i den tredje klassen inom den krets människor som överhuvudt läser böcker föreligger troligt. Men hur förhåller det sig härmed? Vad säga våra folkbibliotek om arbetarklassens studier av den egna miljön? För Tyskland är det dock beaktande, att denna bok utkommit på ett förlag som kallar sig Internationaler Arbeiterverlag.

Doktor Sonnenschein, den oersättlige

Även från katolsk håll föreligger en märklig roman, som likt Mich hungert ämnar en inblick i den övre och den undre världen. Den visar hur den tyranniska uppfostran i ett borgerligt hem i Berlin fördriver enda barnet, en dotter, och hur hennes försvinnande löser upp faderns hela tillvaro; från att ha varit en säker och iskall domare, blir han ett rö för vinden som irror omkring på Berlins gator och krogar för att sluta med ett självmord. Den unga rika dam, med vilken den försvunna Gitta levat i ett hemligt erotiskt samliv, undermedras av vännarnas flykt, och när hennes beundrade från barndomen anländer från Kanada för att hämta henne, yppar hon sin hemlighet för honom med det resultatet att han vänder sig från henne och hon frivilligt går ur livet. Ett rikt original, som inte heller finner någon till-

Samhällets tredjeklasspassagerare

Ett långt kurer har en annan författare, Kurt Kläber, gått, när han skrivit *"Passagerer der dritten Klasse"*. Enligt egen utsaga gjorde han det så att hans bok blivit en nästan strogografisk trogen framställning av deras samtal och handlingar! Märker man, när vi åter äro inne på de franska naturalisternas program? Dokumentet i främsta rummet, verkligheten, infångad av den moderna tekniken. Den nya saktigeten stegrad än en gång till fotografier. Kläber har studerat tredje klassens passagerare på deras överfärd från Amerika till Europa.

Tidens tempo

Jag hade betalat droskbilens och sträcker just fram till Groschen i dricks — när jag mötte ett par pigga grå ögon, som blickade fram ur ett bekant ansikte.

— Nej, men — har vi inte träffats förr? — Är det inte — ?

Major X — jo det stämmer, min nådiga — sade chauffören og lovt och vänligt. — Kommer Ni ihåg, när vi träffades här? Det var andra tider då. . . — Berätta om edra sänd. — Vad har hänt? — började jag, sedan vi någitt oss ner i ett litet caféhus mitt-över gatan.

— Vad har hänt? — skråttade majoren. — En hel del. Ett världskrig — en statsvalning — Österrikes delning — naturliga och ekonomiska katastrofer — är det inte nog? Mitt öde hörde till de mera vanliga. Och företaget — tro inte att det går någon nöd på mig, — sade han och rätade upp sin. — Jag är självständig, det där är min egen lilla låda. Det är många som har det mycket värre. . .

Jag minns hur ståtlig han sett ut i den gaddrä österrikska uniformen — men jag måste också medge att chauffören med läderjacka och flygarmossas inte stod långt efter. Samma på samma raka hållning.

— Det gäller bara att kunna sädla om med glatt mod — tillade han. — Skall man ränna huvudet mot livets lokomotiv och krossas? — Nej, då — det bättre att man hänger sig på bakpöfferen, som baronen sade när han skaffade kol. Och tro mig — farten är lika bra på skalden som i tågen. . .

— Jag är inte ensam heller. — Gläuben S' mir — det är nog inte så allan som samma lilla slant till dricks tryckes i en hand, som fört alltid här tadelösa våra handskar och inte var i stånd att bära ett paket. I Wien är över 500 officerare chaufförer, därhän i övrigt, tre överstevägnare och fjorton majorer. På dagen krossar man arligt som prolet — på kvällen kan man — om man har lust och soika — dra på sig smokingen och leka genleman. Som i vilda västern. — Läste ni nyligen i tidningen om den unge I. d. artillerikaptenen, som om dagarna siter vid zatten som jag — och i privata livet är ledare för ett litet men

dock monarkistiskt parti! I arbetet tackar han för tio Groschen på lodiga stunder utbyter han telegram mot det Allrahögsta Herrskapet — tejarman Zita och kung Otto.

— Men — medan vi nu talar om oss somssadlade — fortsätter majoren — såg, kände ni Fru Hofrat v. S. ? — Ja så inte — Jo, hon upptäckte en vacker dag, att hon forutom ett litet pärilhaband ägde slott/ingestadt. Allt annat hade så småningom under kriget och efterkrigstidens förvandlats i pengar och pengarna hade mistat sitt värde. Nu ville hon inte låta sin sista egendom gå samma väg utan utbytte pärlorna mot en liten stuga med caféhushållning högt upp bland vinbergen i Wienenwald. En underbar utsikt — ett idealtiskt mål för en kortare sänd. Här bjöds på det bästa tänkbara skeniska, förtärlade smörgåsar och deömliska omeletter och sallader, allt till facila priser. Fru Hofrat lagar mat. Herr Hofrat serverar. Det värsta är att rörelsen väcker och växer och snart måste de visst sädla om till kapitalistisk igen. . .

— Ja, ni vet naturligtvis är en son till Arkehartig Salvator är anställd som mekaniker i en stor källfärra och att hans syster — kejsar Frans Josefs barnbarn — är en övertygad medlem av det socialdemokratiska partiet och har låtit alla sina barn välja manuelle yrken! —

— Men — det är inte alla som hålt den sagan i sig. Många har ätt utöde. Under de levnadströstars rubrik återfinns vi tyvärr inte så sällan, I. d. kamrater. Det är litet för litet att öppna skranken eller att slarva med gamla skjutvapen. . .

Nej, nu måste jag iväg igen, det här går inte för sig längre! So nu noga på min tomt. Stey 12. Jag kallar den *"Hühners"*, efter min gamla riksdakt. Och när vi träffas härnäst — och jag kör tom — så vinka bara på Hühners och jag bjuder på *"Schwarzbrot"* (äka svart lika med staa att betala) *"Kiss"* de Håsen. Gudnigste — säger, på äka återblicka vis, den galante chauffören — och borta var han i susande fart. . .

Jag kom att tänka på ett visst ord: *"Går du före din tids idéer, så gå de med dig — gå du med dem, så gå de medvind — men går du emot dem, så krossas de dig."* E. M. G.

är, det visar sig efter hans för tidiga bortgång, i det man varit ur stånd att leta rätt på en ny ledare.

Jag håller för troligt att den katolske författaren haft Sonnenschein i tankarna, när han skrivit sin roman, och att han skildrat hans verkssambet och typ i båda sina katolska gudskökare. Det har tillis vidare inte lyckats honom att slå en brol mellan den undre och den övre världen. Romanen slutar med en utvandring till Kanada och med tiggarmunkens död, men man måste uppfatta den som ett mänskligt dokumnt.

Redan denna flyktiga överblick rörer hur proletärfrenten i tysk dikt vidgar sig och hur man försöker att med hjälp av olika litterära metoder och världsåskådningar lösa den gåtan, vadan lidandet kommit in i världen och hur det utprädlar i skiftande förkländning och hur det när allt kommer omkring dock på ett eller annat sätt synes vara beroende av själva den sociala miljön. Svart på frågan, hur man skulle kunna revolutionera tillståndet blev enligt dessa dokumentariska skrifter, att man måste börja med miljön, med samhällets former och först sedan vända sig till den enskilda människan.

Carl David Marcus.
Georg Fink: Mich hungert.
Günther Birkenfeld: Dritter Hof
links.
Kurt Kläber: Passagerer der dritten Klasse.
Franz Herwig: Hofnung auf Licht.

GYMN

DET LEDANDE ORGANET FÖR SVENSK IDEELL KULTUR

Prenumeration
sker enklast genom postabonnemang eller inbetalning av kr. 4:— å postgöra 4024. Prenumerations-ansökan emottages även pr telefon Norr 313 25. Prvnumner gratis.

En martyr av idag

Angelica Balabanoff har nyligen från de politiska fångarnas helvete på de italienska öarna motagit en ung meningsfrände som landsflyktig i Paris. Skilfvärd av indignation tecknar hon åter en bild av en av vår tids martyrer för sin tro.

Varje historisk period, varje generation har sin uppfattning om pliktuppfyllelse och hjälteged. I en tid av hård klasskamp, då utsgna, rättslösa, arbetande och försakande massornas kamp emot ett gynnat mindretal för rätt och frihet och alla högsta mänskliga värden, — i en sådan tid är det naturligt att de som vilja tjäna ett idealt sluta sig till socialismen. I De Rosa sågo vi en pliktrogen, modig natur, som till en socialistisk berövats möjligheten att på ett normalt sätt arbeta för massornas välfärd. För ungefär 25 år sedan gav den nu avlidne store tänkaren, professorn i etik och filosofi, Antonio Labriola i sina föreläsningar vid Roms universitet följande definition på pliktuppfyllelse mot idealen: Moral och etik består i våra dagar i att man ställer vetenskapen i arbetarklassens tjänst. Att ägna sig åt de arbetande massornas upplysning och organisation är att fylla den nyttigaste uppgift, att eftersträva det högsta mål som samtidens kan uppnå.

Några generationer hade i Italien arbetat för detta mål innan fascismen fick herraväldet. Sigfrido Cicotti, som till en socialistisk riksdagsman, tillhörde den sista italienska generation som fick tillägna sig en socialistisk världsåskådning, socialistiska traditioner, innan fascismen segrade. Han är nu 26 år och studerar kemi. För tre och ett halvt år sedan måste han avbryta sina studier, han skickades till en av det fascistiska Italiens deportationsöar. Han var ivrigt verksam inom den socialistiska ungdoms rörelsen. I oktober 1926, en månad innan de sista resterna av frihet avskaffades i Italien och alla politiska partier upplöstes, blev han utan varje möjlighet efter en månads underlöshet kl. 5 på morgonen i föräldrarnas våning häktad och efter två månaders fängelse till tillsammans med 114 andra politiska »förbrytare» skickad till ön Lampedusa. Kesan räckte i flera veckor. Hela tiden voro fångarna fastskedjade vid varandra, fullständigt utslutna från bevakningsmaktskapets räkter. I en sådan situation störmade de andra. När de kommo fram till bestämmelseorten packades de alla ihop i ett rum, som låstes klockan 5 på eftermiddagen och öppnades först kl. 7 följande morgon och där kl. 8 följande morgon blev de fångna måste tillfredsställa alla sina fysiska behov.

Från denna ö skickades den unga frihetskampen till ön Ustica, dit resan föregick under lika svåra förhållanden. På natten, när fartyget sökte hamn, kastades de sammanpackade fångarna i ett smutsigt fångelse, utan mat. På öarna fanns inte vatten, det måste hämtas i cisterner och detta i ett klimat så hett, att man redan i februari började bada i havet. På angivna öar av en spion beskyddes Cicotti för försök att organisera upplopp och för att ha velat återupprätta det genom fascisterna skräckvalde upplösta socialistiska partiet. På denna missant fördes han under fruktansvärda umbäranden till fängelset i Palermo och ställdes inför tribunalen. Efterom inga bevis mot honom kunde anskaffas kändes han på nytt och fördes till ytterligare en, 6 Pözza.

På dessa 3 och ett halv år har han fått utstå kroppsliga likväl som

andliga kval så grymma, att den mänskliga fantasin nekar att föreställa sig dem. Han såg hämndlystna brutala väktare, som slogo och bespottade fångarna och fördomskade dem på alla sätt. Han måste försvara sig av alla krafter för att undgå denna skam, han måste ligga i smuts och elände, han måste försöka den dyrbaraste av alla mänskliga rättigheter, den personliga friheten, och gå igenom de förfärligaste upplevelser. Ständigt hade han för ögonen de sämsta subjekt, produkter av den fascistiska äventyrsgesimen, sådana som krypa för de mäktiga och förtrycka de besegrade, han såg det råa våldet och den gränslösa skräckrensningen, han levde i en atmosfär av absolut rättslöshet, och skriande orovisitet. Självis blev han förnedrad, beklad, misshandlad. Under årtal var han hänvisad till en press, som förhårligade fascismen och utgav arbetarrörelsen i hela världen som död och belevnad.

Och ändå! Sedan några veckor lever denne min unge meningsfrände i landsflykt såsom han har gjort redan i många år. Sigfrido hann knappast komma till Frankrike förrän han skrev till centralen för det parti, som han tillhörde i Italien och uttalade sin önskan att deltaga i partiets arbete i utlandet — i främsta ledet.

»Hur ofta jag än sett och talat med honom har jag aldrig hört honom tala om sig själv. Inte en enda gång! Jag ser för mig den magra, undermårdade, kanske också sjuka pojken med djup och mörk blick. Ser man honom och hör honom tala kunde man hålla honom för en mogen fyrtio års man. Om man här honom tala och samtidigt iakttagit honom kunde man tro att han endast utifrån betraktat de förhållanden vars offer han varit och som pinat honom till kropp och själ, att han varit ett utomstående ögonvittne. Inte ett ord av klagan, inte ens ett emot dem som marterat honom, utan en fullt objektiv skildring av händelserna.

Han berättar utförligt om hur nästan alla medlemmar i skolonerna på Ustica voro sysselsatta med skolan, som fångarna byggde upp för fångar. Varje fång får 10 lire om dagen till sitt uppehälle. (Ungefär 1.75 kr.) Av dessa pengar sparade de för att kunna tillverka bänkar och bord och inrätta ett bibliotek! Bland arbetarna på Ustica märker än en som klockade hälften av sin månadslön till sina anhöriga. När Cicotti börjar tala om dessa exempel på hjältemod stråla hans ögon av stolthet och ungdomlig glädje. Men om någon av emigranterna i hans närvaro yttrar tvivel om den italienska arbetarklassens framtid, då darra hans läppar av ett ironiskt leende.

Om man ber denne flyktig skriva en artikel så föreslår han att sätta upp en statistisk översikt över förhållanden mellan arbetare och intellektuella i de olika fångelserna och deportationsorterna eller de olika yrkenas förekomst eller något annat ämne, lika långt från allt personligt. Jag är fast övertygad om att om någon skulle säga till den 26-åriga Cicotti att han är en hjälte eller martyr, skulle han alldeles naturligt tillbakavisa detta påstående som en smaklös het.

Som övertygad socialist, fast för enad med de undertryckta massorna, skulle han inte kunna förstå hur man kan framhåva den enskildes lidande framför de oräkneliga namnlösa, stumma lidande, och lika litet skulle han förstå om man uppmanade honom att vara »flyktig», att tänka på sin framtid, sin familj och sitt eget liv. Den frågan skulle genast stå upp inom honom, och de andra

Dödsmassan

Då arbetet för dagen var slut och Porgy hade omsatt en del av dagens förtjänst i aftonmålden av fisk och bröd, var det hans vana att sitta i gatufönstret och se på världens gång. De stora bomullslivarerna lågo uppåt Boden ovanför Raden, och då bomullslivaren på plågigt tyckte han om att sitta och se fororna komma förbi i skymningen. De dånade plöteligt mot stenläggningen fram ur mörkret och från sin låga stol tyckte han, att de reste sig skyhöga och hemlighetsfulla i den tätande skymningen. Ibland var det tjugu stycken i en rad, med stora smältoflödet mellan, hopkrupna figurer till körvetter och kommlisbalar uppstapade som ett torn bakom dem. Alltid, då bomullslivarerna drog vacklande förbi, erbjöd Porgy en svag men inte oangenim känsla av fruktan. Det var mäktigt, valdigt och förfärande, han skulle ha kunnat krossas till instod, han kommit i deras väg. Men nu här han satt tryggt i sin förtjänst kunde han se på dem i lugn och ro. Ibland då det var en ovanligt lång rad, framkallade den utdragna mulrande åskan från vagnarna och den jämna våglinjen av stora massor förbi hans fönster en underligt fantasi hos honom och han såg för sin inre syn underliga former och främmande orter, som kommo och försvann.

Men dagen efter mordet var hans fönster stängt och honom den öppna dörren bakom honom, hördes den rymna döds-massan från Roms rum.

— Vad har hänt, små barn? kom verjen. Och motverjen rullade mäktigt fram i svaret:

— Smärta fattar min kropp och jag kan inte stå still.

Porgy satt på sitt lammavlag, en dollar och tjugo. Det hade varit en bra dag. Kanke hade den sorg, som vilade tung över hans sinne, ingivt de förliggande större medlidande än vanligt.

— Vad har hänt, systor?
— Jedsa har vår broder och jag kan inte stå still.

Alltså Porgy, som hem hade luften darat till rytmen av missandet.

Han delade sin penninghöp i lika delar och till att börja med stoppade han en del i fickan. Omväxlat svälde ut igen i stycka.

— Smärta fattar min kropp och jag kan inte stå still.

Han tvekade ett ögonblick, hällde där efter ihop alla slantarna på nytt, valde ett tjugoöverslag som han stoppade i fickan och tog resten i handen. Där efter gick han ut och släpade sig

alla dessa som berövas brodet för dagen och frihetens luft och alla som kämpa med dem för mänsklighetens befrielse, få de tänka på sig själva, sin familj och sin framtid? Varför skulle man göra undantag för honom?

Jag vet att kamrat Cicotti känner och tänker så, även om jag aldrig talat med honom om detta. Och eftersom jag vet att han aldrig kommer att läsa denna artikel så vill jag för denna trög så sympatiska, svenska tidning tillstå hur han ter sig för mig!

Denne unge man, som tar på sig de förfärligaste lidanden med ett sådant överlägset lugn, som något självallet, som ställer sitt eget jag i skuggan, emedan han upplever sitt plikt, sin lycka, sin stolthet i samhörigheten med de undertryckta och behärskade, som bistår dem lika troget under deras hemskörelse till som när rörelsen gick fram från seger till seger över alla hinder — denna unge, mänskliga levandeögre, vår tids högsta ideal, han är samtidigt hjälte och martyr. Han förkroppsligar den stora utpåtnade italienska arbetarklassens främsta dygder.

Angelica Balabanoff.

utan hjälp det korta stycket tvärs över gården till sörgerummet.

Liket låg på en säng i ett hörn av rummet med ett lakan upp till ögonen och på dess bröst hade man ställt ett stort blott tafat. Ett tjugo neger stod i krets omkring sängen eller utan på golvet med ryggen mot väggen, några sjöng, andra vaggade fram och tillbaka och trummade med sina stora fötter på golvet. Inte för ett enda ögonblick sedan liket hade svepts och lagts där hade misandret avstannat. Med varje timme blev det maktigare, tills hela den väldiga byggnaden tycktes rätta i dällring.

Porgy hade hört att Robbin inte efterlämnat någon begravningsförsäkring, efter som lördagskvällarna föstade hade förtärt den smala marginalen mellan den dagliga inkomsten och de ögonblickliga behoven. Då han nu fick se tafetet förstod han, att rytket inte hade tagit miste. Det hade varit ett gammalt bruk bland utstående negerer att göra i ordning liket på detta sätt och sedan sitta och sjunga dödsvisor, tills granarnas medlidande försåg dem, med vad som behövdes för en beherlig begravning. På senare år hade det kommit till en försäkringsag och »begravningslogen» och det gamla bruket hade försvunnit. Det hade lagts tungt till last för den dödesfamilj att ha en medlem, som var sen talrik begravna negerer.

Vid nedre sängvallen satt änkan, böjd under den dubbla bördan av sorg och värnare och vajade för rytmen som en palm på stranden för den starka havsvinden.

Asyren av hennes sorg det instängda rummet, den förfärande gestalten under lakanet och den ständiga palmen i sängen, som träffade hans öra, bidrog att väcka till liv en underlig önskan hos Porgy. Plöteligt låg han huvudet tillbaka och tjuv lågdraget och darrande. Han genomströmmades strax av en intensiv känsla av låtnad. Han tjuv igen, tomde handen full med småpengar på tafetet och sjöok ner på golvet vid sängens huvudända. »Smärta fattar min smältoflöde med de andra, en känsla av jubel fyllda hela hans varelse och tviggade honom ut ur dödsmassans förvirring till en mera triumferande takt.

— Å, jag har en liten broder på den nya kyrkogården. Vad skiner klarare än solen, sjöng han.

Utän att falla ur takten, växlade koren: Å, jag ska möta'n i det gynliga landet.

Då inträffade ett brutalt avbrott. En smävt, gul neger stötte in i rummet. Han hade en ljus, oljig och genomträngande röst. Han var helt och hållet svartklädd och såg mycket viktig ut. Svart tunnade av till nära nog tystnad, som dock hade en viss andytan till rytmen. Mannen gick tvärs över rummet till änkans vid sängändan och rörde lätt vid hennes hår. Hon höjde ett ansikte som utbränd ask.

— Hur å de me tafetet nu, min systor? viskade han och kastade samtidigt en värderande blick på föremålet för sina frågor.

— Då å inte mer än femton dollar, svarade hon med tonlös, förtvivlande röst.

— Å han måste begravas i morn, ropade en förtjärd röst, annars ta hälsosvärden hand om han och ge han till studenterna.

Änkan skrik trängde genom mörk och ben. Hon reste sig på knä och klämde mennens hand mellan sina händer. Å, för Guds skull, begrav han på kyrkogår'n. Jag ska arbeta på måndag och jag svar jag ska betala varenda cent.

En sekund upphörde till och med rytmen och luften blev nästan pinsamt tyst av väntan. Vårt uppräörde ögon, som fläts på mannens ansikte, hade en tydlig blå i sig. Och med detsamma förändrade han sin yrkesmässighet.

— Ja systor, hade han trohållt. Med lista och en vagn kostar det mig mer än tjugofem. Jag skall stå dig bi. Alla kan va förliga klockan åtta i morn. Den är långt till körgår'n.

Kvinnan sjöok tjuv ihop vid sängens fotmedel med huvudet mellan sina vitt utsträckta armar. Och från rumnets tränga vägar steg sängen i triumf.

— Å, jag har en liten broder på den nya kyrkogården. Vad skiner klarare än solen?

Rytmen svälde ut och rötter på går-

Winter-ekipering

För inköp av den eleganta Parisermodeellen, såväl som den lilla chica trottoar-hatten, vänd Eder förtroendefullt till

MODEATELIEREN MITRA
Moderata priser. Individuellt stiftfullt arbete.
TEL. 18 53.
Birgerjarlsgratan 34.

Sandahls Pälsvareaffär
Västra Slussgatan 10
(24 Södermalmsgöta 24)

Specialité Pälsskappor!
Obs! Senaste modenyheter!
Telefon Söder 194.
Beställningar och modernisering utföres noggrant till moderata priser.

NYHETER I HANDSKAR o VANTAR
inkomna hos
Signe Larssons Eft. Handskaffär
Västra Slussgat 10
(24 Södermalmsgöta 24)
Reparationer och tvättning utföres omsorgsfullt på bestäm tid.
Telefon Sö. 347 16.

Det största strumpurvalet erbjuder våra 7 specialaffärer

Bredenberg
Hamngatan 30
Hamngatan 26
Drottninggat. 18
Drottningngatan 54
Kungsgatan 39
Humlegårdsgat. 7
Hornsgatan 64 A

den och i de övre rummen lopp upp den, till hela den städiga gamla byggnaden tycktes darra i sina grundvalar i takt med den.

Gör ett besök i
Söders populäraste bageri
BAGARSTUGAN
Folkungsgatan 65 Hornsgatan 37

Kampen för fred

(Forts. fr. sid. 1.)

staveligen på olika fronter, som Kvinnoförbundet förutom genom sina kongresser i länder, där försöringsarbetet hade särskilt stora uppgifter att fylla mot gränset och brännande minoritetsproblemen. T. ex. den nordisk-tyska konferensen i Flensburg-Sønderburg 1928, den tysk-polska 1927. Där var slutligen skildringen av förbundets sommarskolor, årligen hållna i olika länder, upplysningsarbetet angående den moderna krigföringens sista verk, av större mått var den av antagskommittén under förra året anordnade konferensen i Frankfurt — och fredsmissionen vid olika gränser. Ett mångsidigt arbete, som man är beredd att på olika punkter fortsätta.

Av stort intresse, mot bakgrunden av tusentals fördomar och misstankar emot allt som kan gå under benämningen kättare, var pastor Paul Sandegrens föreläsningar om Kyrkans insats för mänsklighetens enighet, en översikt för det första över schismer och unioner, för det andra över de moderna strävandena som gå under namnet Life and Work, liv och veckande.

Det är, sade pastor Sandegren, få makter som inom mänskligheten haft en sådan förmåga att ena och binda sanna män som religionen, men som också vid otaliga tillfällen förmått gräva de mest översträngiga klyftor inom folken. Det kan t. ex. hända något sådant, som att en av ledarna i Indien, ordföranden i den årligen återkommande nationalkongressen, riktar följande vädjan till sitt folk: tag bort religionen; som endast splittrar oss i två fiendliga läger. Vi vill arbeta för freden vi måste först övervinna religionen och göra om intess betydelse. Vår lösen skall vara, fred genom att avskaffa religionen, fred genom att övervinna den.

Och å andra sidan finnas människor, som komma fram till en motsatt lösning, som utifrån sin personliga erfarenhet om religionens betydelse säga, vi måste försöka förbjuda den religion som vi ärt och genom omvändelse förvärva. Vi ha visserligen ännu inte nått någon lösning, men vi känna att den måste vinnas genom en religion, allvarigare och mera allomfattande än i hittills kunnat gestaltas den.

Det mest ödesdigra på de religiösa problems område är trots allt som säges inte kristendomens direkta-förhållande till andra religioner. Ty dess ställning är inte en kampställning gentemot andra, så som missionens beömlare ofta hålla före. Nej, det ödesdigra är den sekulariseringskris, som nu övergår hela världen, där man säger att alla religioner kämpa på ena sidan, inte kristendomen ensam mot de andra. Tvärtom, kristendomen kan i denna kamp ge av sitt liv åt andra religioner, som annars inte skulle kunna stå emot sekulariseringskrisen. Som ett exempel må nämnas en av den gamla generationens i Indien främste Gandhi, hos vilken kristendomen i högsta grad har förstärkt och givit liv åt den religion i vilken han vuxit upp.

Om alltså kristendomens innersta väsen är enhet och inte strid, visa emellertid 1000—2000 års världshistoria hur kristendomen stritt mot allt som kunnat benämnas kättare. Hur den kämpat med det gamla arv som den slapat med sig i inskränkt och hindande. Denna kamp pågår ännu i våra dagar. Där finnas kyrkor i Östeuropa t. ex., där schismen mellan kristendomens två huvudkyrkor är så skarp, att man blivt tvungen att praktiskt gripa sig an med dess lösning. Vi kunna inte gå närmare in på de intressanta och

spännande förvecklingar mellan de olika kyrkorna, som under årens lopp visat tendens att skärpas eller lösas. Men det har på alla senaste tider visat sig att det finns en hjälp. Den rent personliga vänskapen och förståelsen kan utföra sådana underverk som andra makter inte förmått. Som t. ex. när en tysk professor blev av en fransman kallad att för första gången i historien föreläsa i det fanatiska franska Montpellier — en anmodan som varit otänkbar som resultat av politisk strävanden men som var den naturliga och välsignelserika frukten av en personlig samvaro mellan de två männen vid en konferens för religiösa frågor, långt borta i någon Balkanstat.

Men för att komma över från de mera allmänna tendenser och stämningar på detta område, som låta en kommande försöning skymta i fjärran, må vi i korthet redogöra för vad pastor Sandegren berättade om den rörelse som benämnas Life and Work. Namnet är det engelska motot på ekumeniska mötet i Stockholm. Det har ännu allmän spridning såsom beteckningen på den nya atmosfär i vilken en stor del av kristendomen numera kallar sig leva. Det vill säga en rörelse av praktiskt fredsarbete, som inte bara nöjer sig med vanligt konferensarbete utan tar fatt i de brännande praktiska uppgifterna, en rörelse vars verkställande organ är Världsförbundet för mellanfolkligt samförstånd genom kyrkosamfundet. Arbetet sker bl. a. genom sammankallandet av regionala konferenser, där representanter mötas för olika riktningar och åskådningar och också i länder där motsatserna äro mest brännande.

Östersjöländerna med sina utflyttningar, störtade kyrkor och nya maktkombinationer äro ett exempel på hur starka motsättningar mellan den gamla och den nya ordningens kyrkor kunnat bytas i vänskap och välsignelse. Ett annat exempel är Sönderjylland, där såväl kyrkliga som nationella minoritetsförhållanden kunna anses vara mönstergillt ordnade. Och där man tydligt kan följa inflyttandet av en enda människas personlighet, den danske biskopen i Haderslev, som starkt bidragit till detta befästade av samförstånd och förlikning.

För att slutligen nämna ett ord om förbundets ställning till den politiska freden må framhållas, att förbundets kongress i Prag i somras samledes kring Kelloggspaktens uttåelse. I sina uttalanden krävde konferensen att de högtidliga fördrag, som de till N. F. ansett på 55 staterna besvurit, måste följas i verkligheten. En vädjan utstades till alla kyrkliga samfund i Europa att verka för rustningsminskning och införande av fredliga metoder istället för krig vid uppgörelserna av staternas mellanhand. Och en uppmaning till kyrkan att i detta syfte använda sitt moraliska inflytande.

Vi komma efter denna korta rundblick på de kyrkliga strävandena för fred och försöning in på ett helt annat område, nämligen den nya generationens inställning, sådan den tar sig uttryck i den efter kriget utkomna litteraturen. Det var bilden av en generiska upprättad och illusionlös ungdom, oförmögen att passera sig i det gamla, som fil lic. Sven Stolpe gav, med exempel främst ur den moderna franska litteraturen. Melankolien är detta sekels önde, som enligt en av de unga själva präglad den nya tidens unga diktare, dessa Renanques jämrade och olyckskamrater i Frankrike. Men om många av dem visa upp en fruktansvärt påfrestande tillvaro utan hopp om fullkom-

(Forts. fr. sid. 1.)

laste gömror, ur hennes eget väsens djup?

Till Kanaan! Till Kanaan! Allting annat är sken och bedrägeri och förfälskning. Lidandet är en lögn, ondskan och vreden är en lögn, hämnaden är en lögn. Böden är en lögn. Människan blir inom sig en outpluggad vishet: Livet är icke det kaos det synes vara. Nej! Nej! Liv och död, himmel och helvete, jag och andra, allt detta är ett sken. Det finns en högre enhet, ett samband, en enda odelbar verklighet. Det gåtfulla Majestälet. Alla namn kan förnekas men inte den ljudande rösten i vårt inre: Människa, du är icke dödens och icke livets slav, du är fri! Följ mig och jag skall visa dig det förlödade landet. Jag skall leda dig ut ur tvivlens snårjagade dimmor, ut ur sluggvårdens förvilleiser, till frihet, sanning och ljus!

Entusiasmen för denna nya sanning har en kritisk avsigda: föraktet för det gamla, för det förlutna; det som nu står i zemit och har makten, för pessimism och estetism (som t. ö. är en alldeles nyövrunden ståndpunkt hos de unga flambärarna).

"Den gamla erotiken, den gamla idyllen, den gamla människan var död. Leve Den Nya Människan". Morgongryningens härrar gå till strid emot världsskyggnings.

Den förenar förväntan inför det nya med välgig kontakt med det som varit och är måste inför detta utbrott erinra om att målet mycket länge varit Kanaan, även då man gick till fots som pilgrim i stället för att färdas med express.

Gemenskap intill självutplånande, utgivande av jaget för det hela här i vår värld alltid avlöst och avlöst av individens trotsiga brytning med gemenskapen för att följa egna stjärnor

lighet och fulländning, finns också i Europa en annan litteratur, en mera målinveten och självkritisk. Dessa unga diktare ha ingen lust att endast spegla sitt eget öde, så som den föregående i sin litteratur. De ha mera av social handling, av väsentlighet, ett medvetet syftande mot förbättring och reformer.

Om man skall fastställa vad denna unga generation reder presterat kan man hänvisa till tre av dess programpunkter. Den första är av religiös art. Motviljan mot gammal kristen dualism tar sig i olika länder och olika former uttryck i en ny art av religiositet, den s. k. livstro. En representant för denna är hos oss bl. a. Erik Blomberg. Denna tro på livet för dess egen skull är utmärkande för många av de nya, från Romän Rolland och Wells till de unga tyska arbetardiktarna.

Den andra punkten är den nya psykologien, den tredje internationalismen. Stellan Arvidson är hos oss en god representant för dem alla tre.

Den långtan efter handling och did som finns hos de unga, sade lic. Stolpe, bygger inte på någon ljus livsupfattning, tvärtom, där är ofta förgängestanke utan evighetsbetropp, en ofta kvalfull insikt om alltings förgänglighet. Men den kan samtidigt ofta bli till en social kampsläng.

— Det sitter bredvid mig en man, vars studentår inföll omkring 1910. — Tro inte på vad de säger om den gamla generationen, säger han, Vi var inte så fredligt idylliska heller. Jag tror att vi i grunden är ganska lika. — Och kanske han har rätt. C. H.

Morgongryningens härrar

och fullborda ett eget öde. Människans inre spänning är skapad av oförenliga begär efter självständighet och gemenskap. Hennes svängningar göra livets rytm. Vilken är att föredra av hennes två manifestationer? Den levande anden är alltid att föredra, där den är, rättfärdig den sina uttryck.

Den frivilliga gemenskapen är skön, den slöa eller sammanbitna underkastelsen är döden. Förgrielsen ur en dödgemenskap, fullbordad av den som har mod att ställa sig upp mot en värld, är också skön, men självkoncentrationen och den ödliga ensamheten är döden.

I de högsta ögonblicken fullbordar sig syntesen, då givna de fullkomligaste uttryck för personligheten i den fullkomligaste gemenskap. Men mellan dessa sällsynta ögonblick ligger den ständiga brytningen och förvandlingen ur det ena hän mot dess motsats.

Äro vi nu i skridning mot en kollektivistisk tidsålder?

Hagar Olsson, för att återgå från vår allmänna utveckling, säger ja. Men hennes bok väcker flera tvivel och inläst än jag tror det är meningen. Den är genomgående av tron på kollektivismen, men dess utslag här ter sig på något vis ansträngt. Det är äckel vid det egna jaget snarare än människokärlek och gemenskapens inspiration som driver hjälten ut i kollektivism. Låt oss hoppas att förhållanden är anordnade med de unga eldbärarna och att man i nästa bok skall finna dem slyssatsa med att tillämpa sin lästik i ett politiskt program vilket är en allvarlig och farlig sak. Vi veta, av denna bok och av andra underderrättelser, att de unga radikaler i Finland, icke inom fosterlandets gränser finna näring nog för sin kollektivism och aktivism. De söka sin gemenskap bland panuropeiska och sin handlingslinje i fredsaktivism. Det vore ju en paradox om Finland i intresset för internationella anknytningar och uppgifter med ett språng skulle gå om oss svenskar som icke haft någon motsvarande nationell anspänning.

Men det som ter sig som en paradox har heller ingen tillfällighet, att den här boken skrivits i Finland och ingalunda i Sverige.

Elin Wägnér.

KLÄDEHÄNDEL

1 lina 180 cm bred, till drapetter, gardiner m. m. alla färger lager.

David Södermans Klädehandel
22 Drottninggatan 22 BILLIGT!

MÖBLER

Sals- och Enrumsmöbler i nyinkomna, vackra mod., utförsälliga billigt.
WÄGMARK,
1 NORKULLSGATAN 1

PARFYMER

Parfumer, Tvålar och Borstar
Riksdirektören has
MARTA DORFF
Bibliologsgatan 11 (Sturepalatset)
Tel. Norr 264 95

RAM- och SPEGELAFFÄR
J. L. LARSSONS EFTF.
Knut Nyström

Äldermannsg. 8, Stockholm
REKOMMENDRAS.
Låga priser Tel. S. 30914

Tidevarvet

Till våra lösnummerköparens tjänst, från vilka vi ofta få mottaga förfrågningar om var Tidevarvet finns att köpa, följer härneden en förteckning över de affärer i Stockholm, som föra Tidevarvet.

BLASIEHOLMEN.

Arsenalgatan 1.
Arsestalgatan 9.

NORRMALM.

Allm. Tidningskontoret.
Dag Nyh. Stureplan.
Centralstationen. Bägge tidningskioskerna.
Vasagatan 12.
Upplandsplan 2.
Upplandsplan 10.
Birger Jarlsgatan 90.
Birger Jarlsgatan 127.
Ingemarsgatan 6.
Svanvägen 80.
Kungstensgatan 56.
Observatoriegatan 6.
S: Eriksplan 29.
S: Eriksplan 104.
Karlbergsgäsgen 52.
Birkgatan 9.
Dalagatan 98.
Odenplan 72.
Odenplan 63.
Vanadisvägen 2.
Jarlsplan, kiosken.
Regeringsgatan 77.
Brunkebergstorg 7.
Barnhusgatan 20.
Kiosken Folkets Hus.
Fredsplan 4.

ÖSTERMALM.

Nybrogatan 7.
Nybrogatan 28.
Artilleriegatan 51.
Scholeegatan 17.
Skjerpargatan 7.
Storgatan 48.
Karlavägen 78.
Hamngårdsgatan 20.
Karlavägen 52—54.
Karlavägen 40.

KUNGS HOLMEN.

Bergsgatan 23.
Kungsholmstorg 14.
Fridhemsgatan, kiosken.
Huntverkaregatan 8.

SÖDERMALM.

Slussplan 1—3.
Slussplan 9.
S: Paulsgatan 6.
Morsbäckstorg 16—18.
Folkungagatan 76.
Götgatan 40.
Folkungagatan 108.
Nytorgsgatan 24.
Åsgatan 54.
Erstagatan 22.
Erstagatan 26.
Skånegatan 55.
Södermannagatan 38.
Hornsgatan 28.
Hornsgatan 100.
Björngårdsgatan 8.
Högvidsgatan 48.
Vollmar Yxkullsgatan 10.
Långholmsgatan 22.

HOS TIDNINGSFÖRSÄLJARE

VID:
Stureplan.
Norra Bantorget.
Norra Bantorget.
Drottningg. — Kungsgatan.
Svanvägen — Tegnegatan
Odenplan.